

نگرش پرستاران نسبت به تحقیق و به‌کارگیری نتایج آن در فعالیت‌های بالینی

دکتر ندا مهرداد* دکتر مهوش صلصالی** دکتر انوشیروان کاظم‌نژاد***

چکیده

زمینه و هدف: به‌کارگیری نتایج تحقیقات در ایران در مرحله آغازین قرار دارد و پرستاران می‌کوشند تا عملکرد بالینی خود را بر پایه شواهد علمی قرار دهند. بسیاری از مطالعات نشان می‌دهند که انجام تحقیق و به‌کارگیری نتایج آن در فعالیت‌های بالینی پرستاران، دغدغه حرفه پرستاری نبوده است. این مطالعه به بررسی نگرش پرستاران نسبت به تحقیق و به‌کارگیری نتایج آن در فعالیت‌های بالینی پرداخته است.

روش بررسی: در این مطالعه توصیفی - تحلیلی ۴۱۰ پرستار و مربی بیمارستان‌های دانشگاه علوم پزشکی تهران به روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای نسبتی انتخاب شدند. ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه‌ای دو قسمتی بود. بخش اول مربوط به اطلاعات فردی و بخش دوم درباره نگرش پرستاران نسبت به تحقیق و استفاده از نتایج آن بود. اطلاعات جمع‌آوری شده با استفاده از آزمون‌های آماری توصیفی و استنباطی تجزیه و تحلیل گردید.

یافته‌ها: ۹۱/۲٪ نمونه‌ها به استفاده از یافته‌های تحقیق در فعالیت‌های بالینی اعتقاد داشتند، اما ۷۷/۶٪ آنان معتقد بودند که تحقیقات به فعالیت‌های بالینی پرستاری مربوط نیست. در عین حال ۸۸/۳٪ پرستاران اعتقاد داشتند که تحقیقات به ساخت پایه علمی در پرستاری کمک می‌کند. تصویر کلی نتایج نشان داد که ۷۰٪ شرکت‌کنندگان نسبت به تحقیق نگرش مثبت دارند. بین نوع فعالیت حرفه‌ای، بخش یا گروه آموزشی شرکت‌کنندگان و فعالیت در امر پژوهش، با نگرش پرستاران نسبت به تحقیق و استفاده از نتایج آن ارتباط معنادار آماری وجود داشت.

نتیجه‌گیری: نتایج این مطالعه نشان داد که اکثریت نمونه‌ها نسبت به استفاده از یافته‌های تحقیق نگرش مثبت دارند. اما اهمیت دادن پرستاران به تحقیق، به تنهایی برای استفاده از تحقیق کافی نبوده و برای آن که استفاده از نتایج تحقیق در پرستاری یک واقعیت تلقی گردد، انجام تحقیقات بیشتری در زمینه عوامل مؤثر در به‌کارگیری نتایج تحقیق در پرستاری لازم است.

واژه‌های کلیدی: نگرش، تحقیق، به‌کارگیری، پرستار

نویسنده مسؤول: دکتر
ندا مهرداد؛ دانشکده
پرستاری و مامایی
دانشگاه علوم پزشکی
ایران

e-mail:
neda@iums.ac.ir

- دریافت مقاله: مهر ماه ۱۳۸۵ - پذیرش مقاله: خرداد ماه ۱۳۸۶

مقدمه

بسیاری از صاحبان حرف بهداشتی و درمانی مایل‌اند از نتایج تحقیقات در فعالیت‌های بالینی استفاده کنند و از طرفی بسیاری از محققین نیز تمایل دارند نتایج مطالعاتشان در عرصه عمل به کار گرفته شود. استفاده از نتایج

تحقیقات در بالین فرایند پیچیده‌ای است که عوامل بسیاری در آن دخالت دارند. این پدیده در پرستاری بحث جدیدی نبوده، هر چند که مفهومی نو در پرستاری ایران است. افزایش هزینه‌های درمانی، تأکید بر ارتقای کیفیت و انجام مراقبت بیمار محور از عوامل مهمی هستند که لزوم انجام تحقیقات علمی و به‌کارگیری نتایج حاصله را بیش از پیش موجب می‌گردند. چنان که Parahoo به‌کارگیری نتایج تحقیق در

* استادیار گروه آموزشی بهداشت جامعه دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی ایران
** دانشیار گروه آموزشی پرستاری دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی تهران
*** استاد گروه آموزشی آمار زیستی دانشگاه تربیت مدرس

فعالیت‌های بالینی را چالشی قوی برای پرستاری و دیگر صاحبان حرف بهداشتی می‌داند (۱). انجام تحقیق و به‌کارگیری نتایج آن یکی از اهداف مهم و معنادار در حرف بهداشتی و درمانی است (۲). لذا نیازمند روش‌هایی است که قادر باشند نتایج تحقیقات را در فعالیت‌های عملی به کار گیرند (۳). طی ۲۰ سال گذشته مکرراً در متون پرستاری به فراخوانی اشاره شده که پرستاری باید یک حرفه مبتنی بر تحقیق شود (۴) و این مهم نیازمند استفاده از نتایج تحقیق در فعالیت‌های پرستاری است. همان‌طور که اشاره شد اجرای تحقیق و استفاده از نتایج آن با مشکلات بسیاری همراه است. در بسیاری از متون آمده است که وجود فرهنگ مثبت تحقیق همراه با علاقه و حمایت لازم، پیش‌نیاز ارتقای به‌کارگیری یافته‌های تحقیقات است و نویسندگان بسیاری نگرش مثبت نسبت به تحقیق را از پیش‌نیازهای ضروری و شرط لازم به‌کارگیری نتایج تحقیق می‌دانند (۵). بین نگرش و تحقیق پیوندی ضروری برقرار است (۶). به عبارتی نحوه نگرش و عقیده نسبت به تحقیق یکی از عوامل پیش‌بینی‌کننده استفاده از نتایج تحقیق است (۷). Leach و Champion دریافتند که نگرش مثبت نسبت به تحقیق، به آمادگی پرستاران در استفاده از نتایج تحقیق در فعالیت‌های پرستاری کمک می‌کند (۸). در مطالعات انجام گرفته توسط Olade, Leach و Champion و همکاران و Pettengill و Hicks نیز اهمیت نگرش مثبت پرستاران نسبت به تحقیق نشان داده شده است (۹، ۱۰، ۱۱). نتایج جستجو در پایگاه‌های اطلاعاتی نشان می‌دهد که

بررسی‌های بسیاری درباره نگرش پرستاران شاغل در بخش‌های عمومی (۸، ۹، ۱۲ و ۱۳)، بخش‌های روانی (۱۴ و ۱۵) و ماماها (۱۱ و ۱۶) انجام شده است. نگرش مدیران پرستاری نسبت به تحقیق نیز از اهمیت خاصی برخوردار است (۴). در برخی مطالعات نگرش مدیران پرستاری و سرپرستاران نسبت به تحقیق یک عامل حیاتی در به‌کارگیری نتایج تحقیق نشان داده شده است (۱۳، ۱۷ و ۱۸).

هدف تحقیق پرستاری توسعه فعالیت‌های پرستاری از طریق تولید دانشی است که بتوان از آن در خدمات بالینی روزمره استفاده کرد (۱۹). اهمیت ارتباط بین تحقیق و فعالیت‌های پرستاری به طور وسیع در متون پرستاری به چشم می‌خورد (۲۲-۲۰). Martin و Happell می‌نویسند: Bostrom و Suter دریافتند که اگر پرستاران در فرایند تحقیق همکاری داشته باشند احتمال استفاده از نتایج تحقیق بیشتر می‌شود. در حقیقت این عامل تأثیر بیشتری بر نگرش دارد تا عواملی همچون موقعیت حرفه‌ای، سطح آموزش، تجربه کاری و سابقه کار (۲۳). Closs و Cheater دریافتند که انجام فعالیت‌های مربوط به تحقیق در محیط‌های بالینی نگرش خوش بینانه‌ای را نسبت به تحقیق ایجاد خواهد کرد (۲۴) و نگرش مثبت پرستاران نسبت به تحقیق، موانع انجام و به‌کارگیری نتایج تحقیق از جمله حجم بالای کار و در نتیجه نداشتن وقت (۲۵)، عدم دانش و مهارت کافی (۲۶ و ۲۷) و فرصت‌های محدود در مشارکت (۲۵) را تحت‌الشعاع خود قرار خواهد داد. عملکرد مبتنی بر تحقیق، عملکردی اثربخش است و ارتقای پیامدهای مراقبتی را در بیماران

فراهم می‌آورد. Heater و همکاران نشان دادند بیمارانی که مراقبت پرستاری مبتنی بر تحقیق را دریافت می‌نمایند معمولاً نتایج بهتری نسبت به بیمارانی که مراقبت معمول پرستاری دریافت می‌دارند، به دست می‌آورند (۲۸).

مرور جامع بر متون و مطالعات انجام شده در مورد به‌کارگیری نتایج تحقیقات نشان می‌دهد که علی‌رغم افزایش در کمیت و کیفیت تحقیقات پرستاری و گنجاندن واحد تحقیق در برنامه‌های اخیر آموزش پرستاری، هنوز انجام تحقیق و استفاده از یافته‌های آن در بین پرستاران بسیار ضعیف است (۲۹). Brazil و همکاران معتقدند هر چند گام‌های بلندی در انجام تحقیقات مربوط به سلامتی و بهداشت در دهه اخیر برداشته شده اما بررسی‌های صورت گرفته بسیاری نشان داده که استفاده از نتایج پژوهش‌ها و تبدیل شواهد تحقیقی به عمل در حاشیه قرار دارد (۳۰). Bostrom و همکاران هم دریافتند پرستاران به انجام تحقیق در محیط‌های بالینی نگرش مثبت داشته اما دانش کافی در مورد فرآیند انجام تحقیق و به‌کارگیری نتایج آن را ندارند و در این مورد نیاز به آموزش دارند (۳۱).

Chapman معتقد است که نگرش پرستاران نسبت به تحقیق، ارزشی که پرستاران به تحقیق می‌دهند و همچنین دسترسی به منابع تحقیقی از نکات مهمی است که در استفاده از یافته‌های تحقیق مؤثر است. (۳۲) گر چه واقع‌گرایانه نیست که انتظار داشته باشیم تمامی پرستاران فعالیت‌های پژوهشی داشته باشند، اما ضروری است که بتوانند از یافته‌های آن در مراقبت‌های پرستاری

مدجویان استفاده کنند و درک و آگاهی کافی از روش‌های انجام پژوهش داشته باشند. Hunt دلایل اصلی عدم استفاده پرستاران از یافته‌های تحقیق را مورد شناسایی قرار داد. وی اظهار داشت که پرستاران در مورد یافته‌های تحقیق بی‌اطلاع بوده و آن‌ها را درک نمی‌کنند. آنان به استفاده از یافته‌های تحقیقی باور نداشته و نمی‌دانند که چگونه یافته‌ها را به کار برند (۳۳). مطالعات انجام شده درباره پرستاران کشورهای آمریکا (۱۸ و ۳۶-۳۴) کانادا (۳۷) انگلستان (۱۲، ۱۳، ۱۵ و ۴۵-۳۸) استرالیا (۴۶ و ۴۷) سوئد (۶، ۸، ۹ و ۴۹) و چین (۵۰) نشان داده که استفاده از تحقیق در مراقبت‌های بالینی تحت تأثیر ارزش‌ها، نگرش، دانش و مهارت پرستاران قرار دارد.

بر اساس مطالعه‌ای تحت عنوان بررسی جایگاه تحقیق در پرستاری، Webb اعلام داشت که بسیاری از پرستاران نگرش منفی نسبت به مقالات تحقیقی داشته و مصمم به اتخاذ رویکرد عملکرد مبتنی بر تحقیق نمی‌باشند. آن‌ها نتیجه گرفتند که پرستاری از حرفه مبتنی بر تحقیق دور است، در حالی که احساس نیاز به تحقیق باید بخشی از مشغولیات فکری هر پرستار باشد، هر چند مسلم است که انجام و استفاده از تحقیق با مشکلات بسیاری همراه است (۵۱). در اکثر مطالعات فرهنگ مثبت تحقیق همراه با داشتن حمایت و علاقه را پیش‌نیاز اساسی در ارتقای استفاده از تحقیق پیشنهاد کرده‌اند.

در ایران به‌کارگیری نتایج تحقیقات در مرحله آغازین قرار دارد و پرستاران می‌کوشند عملکرد بالینی خود را بر پایه شواهد علمی قرار دهند. بسیاری از مسایل مطرح شده در مطالعات

قبلی نشان می‌دهد که انجام تحقیق و به‌کارگیری نتایج آن در فعالیتهای بالینی پرستاران دغدغه حرفه پرستاری نبوده است. لذا به نظر می‌رسد در قدم‌های اول باید به بررسی نگرش پرستاران نسبت به این امر مهم پرداخت. لذا با توجه به این که مطالعات محدودی در این زمینه در کشورهای مختلف آفریقایی، آسیایی و از جمله ایران انجام شده، این بررسی با هدف ارزیابی نگرش پرستاران نسبت به تحقیق و به‌کارگیری نتایج آن در فعالیتهای بالینی صورت گرفته است.

روش بررسی

در این مطالعه توصیفی - تحلیلی نگرش پرستاران نسبت به تحقیق و به‌کارگیری نتایج آن مورد بررسی قرار گرفته است. نمونه‌ها شامل ۴۱۰ پرستار شاغل در ۱۵ بیمارستان آموزشی دانشگاه علوم پزشکی تهران و مربیان بالینی دانشکده پرستاری بودند. معیار ورود پرستاران بالینی به مطالعه، داشتن حداقل یک سال سابقه کاری در بخشی که مشغول به کار بودند و حضور تمام وقت در امر مراقبت از بیماران بود. مربیان پرستاری هم که در برنامه‌های آموزش عمومی پرستاری حداقل به مدت یک سال به تدریس دروس نظری و عملی پرداخته، قبل و یا در طی آموزش بالینی حداقل به مدت یک سال سابقه کار بالینی در بیمارستان داشتند، واجدین شرایط شرکت در مطالعه بودند. حجم نمونه با اطمینان ۹۵٪ و درجه دقت ۵٪ با تکیه بر اطلاعات حاصل از مطالعه انجام شده توسط Bucknall و همکاران (۴) تعیین شد. نمونه‌ها به روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای نسبتی انتخاب شدند. به این صورت که با مراجعه به

بخش‌های مختلف کلیه بیمارستان‌های مورد مطالعه لیست کلیه پرستاران به تفکیک بخش‌ها اخذ شد و نمونه‌ها به نسبت تعداد کل پرستاران در هر بیمارستان و هر بخش انتخاب شدند. آنجا که تعداد مربیان بالینی دانشکده پرستاری در زمان نمونه‌گیری محدود بود، لذا جامعه پژوهش مربیان پرستاری برابر نمونه بوده و از روش سرشماری استفاده شده است. پرسشنامه توسط یکی از محققان بین نمونه‌ها توزیع و پس از تکمیل جمع‌آوری گردید.

ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه‌ای دو قسمتی با سؤالات بسته پاسخ بود. بخش اول درباره اطلاعات فردی از جمله مشخصات فردی، تحصیلی و حرفه‌ای نمونه‌ها و بخش دوم مربوط به نگرش پرستاران نسبت به تحقیق و استفاده از نتایج آن بود، که ۱۷ سؤال را در برداشت. معیار سنجش امتیاز نگرش بر اساس مقیاس لیکرت و جواب‌ها به گونه‌ای تنظیم شده بود که شرکت‌کنندگان می‌توانستند عقاید خود را با درجات متفاوت (کاملاً موافق، موافق، بی‌نظر، مخالف و کاملاً مخالف) بیان کنند، که به ترتیب نمرات پنج تا یک به آنها تعلق می‌گرفت. لازم به ذکر است که به دلیل نزدیکی مفاهیم کاملاً مخالف و مخالف و همچنین دو مفهوم موافق و بسیار موافق به یکدیگر و داشتن خانه‌های خالی در داده‌های معیار لیکرت به منظور دسترسی به اطلاعات دقیق‌تر و بر اساس سایر تحقیقات (۱ و ۵۲) ادغام صورت گرفت، پس از نمره‌گذاری، طیف سه‌گزینه‌ای (مخالف، بی‌نظر و موافق)، به‌منظور بیان نمرات مربوط به نگرش شرکت‌کنندگان نسبت به تحقیق تعیین شد.

جهت کسب اعتبار پرسشنامه از روایی صوری و محتوا استفاده شد بدین منظور نظرات و پیشنهادات ۱۲ تن از اساتید متخصص در مورد پرسشنامه جمع‌آوری و بر آن اساس اصلاحات لازم صورت گرفت. به منظور افزایش سطح روایی صوری، پرسشنامه توسط ۲۰ تن از پرستاران واجد شرایط شرکت در مطالعه که در مطالعه اصلی شرکت داده نشدند، به روش بررسی مجدد امتحان گردید. ضریب همبستگی ۰/۷۶ بود. ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۴ نیز همبستگی درونی قابل قبول سؤالات را نشان می‌داد. اطلاعات جمع‌آوری شده با استفاده از نرم‌افزار SPSS/11 و آزمون‌های آماری χ^2 و ضریب همبستگی پیرسون تجزیه و تحلیل گردید.

یافته‌ها

نمونه‌های مورد مطالعه در محدوده سنی ۲۳ تا ۵۸ سال قرار داشتند با میانگین ۳۵/۷ و انحراف معیار ۶/۸. از این تعداد ۸۰/۷٪ زن و ۶۳/۲٪ متأهل بودند. ۷۷/۱٪ آنان را پرستاران بالینی در بخش‌ها تشکیل می‌دادند. حدود ۴۰٪ از نمونه‌های مورد مطالعه در بخش‌های جراحی مشغول به کار بودند. ۳۲/۲٪ آن‌ها ۱۰-۶ سال سابقه خدمت داشتند و میانگین سابقه خدمت نمونه‌ها ۱۱/۷ سال بود. نوبت کاری ۴۴/۶٪ پرستاران شیفت در گردش، پُست سازمانی ۸۷/۶٪ کارشناس و وضعیت استخدامی ۷۵/۱٪ رسمی قطعی بود. جدول شماره ۱ برخی مشخصات فردی واحدها را نشان می‌دهد. بیش از نیمی از نمونه‌ها (۶۷/۱٪) در دوره‌های آموزشی مربوط به تحقیق شرکت کرده و ۱۷/۶٪ آن‌ها تنها آموزش روش تحقیق

کمی را گذرانده بودند. ۷۱/۲٪ نمونه‌های مورد بررسی اظهار داشتند که در امر پژوهش فعالیتی ندارند و ۶۱٪ نمونه‌ها در فعالیت‌های حرفه‌ای خود زمانی را به فعالیت‌های تحقیقاتی اختصاص نمی‌دادند. میزان مهارت استفاده از زبان انگلیسی ۵۹/۳٪ شرکت‌کنندگان در حد متوسط بوده است.

پاسخ به عبارات نگرشی نشان داد که ۹۱/۲٪ نمونه‌ها به استفاده از یافته‌های تحقیق در فعالیت‌های بالینی اعتقاد دارند، در حالی که ۷۷/۶٪ معتقد بودند تحقیقات پرستاری به فعالیت‌های بالینی پرستاری مربوط نیست و ۷۵/۶٪ اعتقاد داشتند یافته‌های تحقیق در فعالیت‌های پرستاری آن‌ها کاربردی ندارد. از نظر ۹۲/۴٪ شرکت‌کنندگان انجام تحقیقات پرستاری به این رشته هویت می‌بخشد. ۸۸/۳٪ موافق بودند که انجام تحقیق به ساخت پایه علمی در فعالیت‌های پرستاری کمک می‌کند و تنها ۱/۲٪ مخالف این بودند که استفاده از نتایج تحقیقات در فعالیت‌های بالینی پرستاری موجب پیامد مراقبتی هر چه بهتر بیمار می‌گردد. ۸۸٪ شرکت‌کنندگان دسترسی به مجلات علمی پژوهشی ایرانی و خارجی را بر فعالیت‌های بالینی خود مؤثر می‌دانستند.

جدول شماره ۲ پاسخ شرکت‌کنندگان را به عبارات نگرشی نشان می‌دهد، بنا بر نتایج حاصل، میانگین نمره نگرش نسبت به تحقیق ۶۰/۵۸ با انحراف معیار ۷/۰۸ با حداقل نمره ۳۸ و حداکثر ۸۵ بوده است، که به این ترتیب تصویر کلی نتایج نشان می‌دهد که اکثریت شرکت‌کنندگان (۷۰٪) نسبت به تحقیق نگرش مثبت داشته‌اند.

در بررسی ارتباط بین مشخصات فردی با نگرش پرستاران نسبت به تحقیق و استفاده از نتایج آن، از آزمون‌های χ^2 و ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. از این میان بین نوع فعالیت حرفه‌ای پرستاران (منظور بخش یا گروه آموزشی که شرکت‌کنندگان در آن مشغول به کار بودند) و فعالیت در امر پژوهش با متغیر نگرش پرستاران نسبت به تحقیق و استفاده از نتایج آن ارتباط وجود داشت ($p=0/02$)، به طوری که مربیان پرستاری که در امر پژوهش فعالیت بیشتری داشتند به واسطه نوع فعالیت

حرفه‌ای خود بیشتر درگیر فعالیت‌های مربوط به تحقیق بوده و استنباط می‌شود که نگرش آنان بخشی از نتیجه آموزشی است که در آموزش پرستاری خود تجربه کرده‌اند. این توضیح نشان می‌دهد که مربیان که نوع فعالیت حرفه‌ای آنان متمایز از پرستاران و سرپرستاران بوده است به واسطه فعالیت بیشتر در امر پژوهش بیشتر از گروه‌های دیگر درگیر و علاقه مند به تحقیق هستند.

همچنین بین نگرش پرستاران با سن و سابقه کار ($p>0/05$) همبستگی وجود نداشت.

جدول ۱: مشخصات فردی پرستاران مورد مطالعه شاغل در بیمارستان‌های دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۸۴

مشخصات فردی		تعداد	درصد
جنس	زن	۳۳۱	۸۰/۷
	مرد	۷۹	۱۹/۳
سن	کمتر از ۲۴	۲۰	۴/۹
	۲۴ تا ۳۴ سال	۱۷۱	۴۱/۷
	۳۵ تا ۴۴ سال	۱۷۲	۴۲
	۴۵ تا ۵۴ سال	۴۵	۱۱
	بیشتر از ۵۴ سال	۲	۰/۵
سابقه در حرفه پرستاری	۱ تا ۵ سال	۶۵	۱۵/۹
	۶ تا ۱۰ سال	۱۳۲	۳۲/۲
	۱۱ تا ۱۵ سال	۱۰۷	۲۶/۱
	۱۶ تا ۲۰ سال	۶۳	۱۵/۴
	بیش از ۲۰ سال	۴۳	۱۰/۵
عنوان حرفه‌ای	سرپرستار	۵۹	۱۴/۴
	پرستار	۳۱۶	۷۷/۱
	مربی پرستاری	۳۵	۸/۵
سطح تحصیلات در پرستاری	کارشناسی	۳۶۲	۸۸/۳
	کارشناسی ارشد	۴۸	۱۱/۷

جدول ۲: توزیع فراوانی پاسخ‌های واحدهای مورد مطالعه به هر یک از سؤالات نگرشی در سال ۱۳۸۴

موافقم		نظری ندارم		مخالفم		عبارات نگرشی
درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	
۹۱/۲	۳۷۴	۶/۳	۲۶	۲/۴	۱۰	به استفاده از یافته‌های تحقیق در فعالیت‌های بالینی اعتقاد دارم.
۷۷/۶	۳۱۸	۷/۸	۳۲	۱۴/۶	۶۰	تحقیقات پرستاری به فعالیت‌های بالینی پرستاری مربوط نیست.
۵۳/۷	۲۲۰	۱۲/۷	۵۲	۳۳/۷	۱۳۸	نتایج تحقیقات پرستاری به سادگی در فعالیت‌های بالینی پرستاری قابل استفاده است.
۵۲/۰	۲۱۳	۱۸/۵	۷۶	۲۹/۵	۱۲۱	موضوع تحقیقات پرستاری بر اساس نیاز بالین طراحی می‌گردد
۵۷/۱	۲۳۴	۲۲/۷	۹۳	۲۰/۲	۸۳	از نتایج تحقیقات پرستاری می‌توان با اطمینان در فعالیت‌های بالینی پرستاری استفاده کرد.
۲۰/۷	۸۵	۱۴/۴	۵۹	۶۴/۹	۲۶۶	شرایط بالینی موجود اجازه به‌کارگیری نتایج تحقیق را نمی‌دهد.
۹۰/۲	۳۷۰	۶/۳	۲۶	۳/۴	۱۴	برای ارتقاء عملکرد پرستاری انجام تحقیقات مداوم مورد نیاز است.
۳۶/۱	۱۴۸	۲۶/۶	۱۰۹	۳۷/۳	۱۵۳	استفاده از یافته‌های تحقیق در فعالیت‌های بالینی پرستاری امر پیچیده‌ای است.
۶۵/۶	۲۶۹	۱۹/۰	۷۸	۱۵/۴	۶۳	فعالیت پرستاری خود را با توجه به یافته‌های تحقیق تغییر می‌دهم.
۷۵/۶	۳۱۰	۷/۶	۳۱	۱۶/۸	۶۹	یافته‌های تحقیق در فعالیت‌های پرستاری من کاربردی ندارد.
۸۸/۳	۳۶۲	۶/۸	۲۸	۴/۹	۲۰	انجام تحقیق به ساخت پایه علمی در فعالیت‌های پرستاری کمک می‌کند.
۱۰/۵	۴۳	۶/۶	۲۷	۸۲/۹	۳۴۰	جهت به‌کارگیری یافته‌های تحقیق در عمل تلاش بسیاری لازم است.
۹۲/۴	۳۷۹	۴/۹	۲۰	۲/۷	۱۱	انجام تحقیقات پرستاری به این رشته هویت می‌بخشد.
۹۱/۰	۳۷۳	۷/۸	۳۲	۱/۲	۵	استفاده از نتایج تحقیقات در فعالیت‌های بالینی پرستاری موجب پیامد مراقبتی هر چه بهتر بیمار می‌گردد.
۸۸/۰	۳۶۱	۱۰/۰	۴۱	۲/۰	۸	دسترسی به مجلات علمی پژوهشی ایرانی و خارجی بر فعالیت‌های بالینی من تأثیر می‌گذارند.
۴۳/۲	۱۷۷	۳۰/۷	۱۲۶	۲۶/۱	۱۰۷	نتایج تحقیقات انجام شده در ایران در انجام فعالیت‌های پرستاری کاربردی است.
۵۶/۰	۲۳۰	۳۲/۰	۱۳۱	۱۲/۰	۴۹	نتایج تحقیقات انجام شده در خارج از کشور در انجام فعالیت‌های پرستاری کاربردی است.

بحث

ادراک و اعتقاد به تحقیق و نتایج آن می‌تواند در

به‌کارگیری نتایج تحقیقات مؤثر باشد (۲۹).

نتایج این مطالعه نشان داد که اکثریت

واحدها نسبت به تحقیق و استفاده از یافته‌های آن

نگرش یکی از متغیرهای مهم در به‌کارگیری

نتایج تحقیقات است (۱۲ و ۱۱۸) و به نظر می‌رسد

که مسایل روانی و اعتقادی مانند باورها، نحوه

پرستاران انگلیسی به یافته‌های تحقیق اعتماد ندارند و تقریباً ۴۰٪ آن‌ها احساس نمی‌کنند که اجرای یافته‌ها برای بیماران سودمند است (۴۱). در این مقایسه کاملاً بدیهی است که اثر تفاوت‌های نگرشی را در زمینه و بافت متفاوت پرستاری مدنظر قرار دهیم.

همچنین بر اساس یافته‌های این مطالعه بیش از نیمی از نمونه‌ها در دوره‌های آموزش مربوط به تحقیق شرکت نکرده و کمتر از یک چهارم آن‌ها تنها آموزش روش تحقیق کمی را گذرانده بودند. آزمون آماری بین گذراندن دوره‌های آموزشی مربوط به تحقیق با نگرش پرستاران نسبت به تحقیق و استفاده از نتایج آن ارتباط معناداری را نشان نداد. این یافته با نتایج مطالعه Sellick و همکاران که اعلام می‌دارند پرستارانی که واحدهای تحقیق را گذرانده‌اند نگرش مثبت‌تری نسبت به تحقیق داشته و احساس می‌کنند که بهتر می‌توانند از نتایج تحقیقات به منظور ارتقای مراقبت استفاده نمایند تناقض دارد (۲۵). از طرفی در مطالعه‌ای که به نگرش پرستاران پرداخته شد نویسندگان دریافتند که انجام تحقیق و استفاده از نتایج آن در عملکرد پرستاری بسیار ارزشمند است و ارتباط بین سطح آموزش و نگرش مثبت نسبت به تحقیق در بعضی از مطالعات شناسایی شده است (۹). اما در مطالعه Wright و همکاران آموزش روش تحقیق به عنوان یک عامل مؤثر در ایجاد نگرش مثبت به تحقیق شناسایی نشده است (۲۷).

فعالیت در امر پژوهش، نوع فعالیت حرفه‌ای پرستاران و بخش یا گروه آموزشی که شرکت‌کنندگان در آن مشغول به کار بودند از متغیرهایی است که با نگرش پرستاران نسبت

نگرش مثبت دارند. این یافته دلالت بر آن دارد که پرستاران به ارزش و اهمیت کاربرد تحقیق در فعالیت حرفه‌ای خود پی برده‌اند. ولی‌زاده و همکاران در مطالعه خود به این نتیجه رسیدند که اکثریت پرستاران در مورد تحقیق نگرش مثبت دارند و از این نظر مانعی برای به‌کارگیری نتایج تحقیق توسط آنان وجود ندارد (۵۳).

مطالعه Jolley که در یک مرکز پزشکی زنان و زایمان ناتینگهام به بررسی نگرش پرستاران نسبت به تحقیق پرداخته است، یافته مطالعه حاضر را که بیش از نیمی از پرستاران اظهار داشتند علاقمند به تمامی جنبه‌های تحقیق بوده و مایلند آن را به کار گیرند، تأیید می‌کند (۲۹). هر چند نگرش پاسخ‌دهندگان این مطالعه نسبت به ارزش تحقیق بسیار دلگرم‌کننده است و به نظر می‌رسد پاسخ‌دهندگان تعهد قوی و تمایل به درگیر شدن در استفاده از نتایج تحقیقات در کار بالینی دارند، اما یافته‌ها نشان می‌دهد که تعدادی از پرستاران نگرش منفی نسبت به تحقیق دارند. مطالعه Hunt نشان داده که پرستاران در مورد یافته‌های تحقیق اطلاعی نداشته، نتایج آن را درک نکرده، به نتایج اعتقاد نداشته و یا نمی‌دانند که چطور از آن استفاده کنند (۳۳). واضح است که پرستاران در صورت عدم درک ارزش کاربردی یک مطالعه، تمایل به تغییر عملکرد پرستاری و تجربه ایده‌ها و نتایج به دست آمده جدید نداشته و احساس سودمندی نمی‌کنند (۱۵ و ۳۹) یافته‌های مطالعه حاضر نشان داد اکثریت پرستاران معتقد بودند که استفاده از نتایج تحقیقات در فعالیت‌های بالینی پرستاری موجب پیامد مراقبتی هر چه بهتر بیمار می‌گردد، اما Dunn و همکاران دریافتند که بیش از ۵۰٪

به تحقیق و استفاده از نتایج آن ارتباط آماری دارد. بدین معنی که بیشترین درصد نگرش مثبت نسبت به تحقیق و استفاده از نتایج آن مربوط به مربیان و افرادی است که اظهار داشتند در امر پژوهش فعالیت داشته‌اند.

از آنجا که مربیان پرستاری به واسطه نوع فعالیت حرفه‌ای خود بیشتر درگیر فعالیت‌های مربوط به تحقیق از جمله آموزش تحقیق و شرکت در فعالیت‌های تحقیقی، به عنوان مجری و همکار طرح‌های تحقیقاتی و غیره بوده‌اند، لذا این گونه استنباط می‌شود که احتمالاً این نوع نگرش بخشی از نتیجه آموزشی است که مربیان آن را در آموزش عالی تجربه کرده‌اند و بهتر است به پرستاران بالینی کمک شود اهمیت تحقیق را به عنوان اساسی برای ارتقای مراقبت درک نمایند.

پاسخ به عبارات نگرشی نشان داد که درصد کمی از نمونه‌ها اعتقاد داشتند که تحقیقات پرستاری کاملاً به کار پرستاری مربوط است. ولی اکثرأً موافق بودند که انجام تحقیق به ساخت پایه علمی در فعالیت‌های پرستاری کمک می‌کند و استفاده از نتایج تحقیقات در فعالیت‌های بالینی پرستاری موجب پیامد مراقبتی هر چه بهتر بیمار می‌گردد. این یافته نتایج مطالعه Parahoo را تأیید می‌کند که نگرش مثبت نسبت به تحقیق تصویر کلی مطالعه وی بوده است. هر چند درصد قابل توجهی در بررسی وی معتقدند که تحقیق مربوط به کارهای روزانه در پرستاری نیست (۱۸/۳٪) و نسبت بزرگی از نمونه‌ها با این عقیده موافق نبودند که پرستاری باید یک حرفه مبتنی بر تحقیق شود. وجود تفاوت در این ارقام می‌تواند ناشی از درک متفاوت از معنی واژه «مبتنی بر تحقیق» باشد (۴۴).

به طور کلی بررسی دسترسی به اطلاعات تحقیقی، میزان آمادگی پرستاران در به‌کارگیری نتایج تحقیق، آموزش در استفاده از تکنولوژی مدرن و وجود یک محیط حمایتی که استفاده از نتایج تحقیق را به دنبال داشته باشد، بعضی از این عوامل اساسی است. همچنین در مقالات بسیاری به نگرش مدیران پرستاری و سرپرستاران نسبت به تحقیق به عنوان یک عامل حیاتی در به‌کارگیری نتایج تحقیق در فعالیت‌های پرستاری اشاره شده است (۱۷، ۱۸ و ۱۹). Oranta می‌نویسد لازم است که سازمان از به‌کارگیری نتایج تحقیق در فعالیت‌های پرستاری حمایت لازم را به عمل آورد که این مهم نیازمند نگرش مثبت نسبت به تحقیق در نزد رؤسای پرستاری و توانایی حمایت آن‌ها از به‌کارگیری نتایج تحقیق است (۱۹).

همچنین اهمیت طراحی یک برنامه آموزشی به منظور درک هر چه بیشتر ارزش تحقیق در عملکرد و حرفه پرستاری نیز باید مورد توجه قرار گیرد. زمینه‌سازی توسعه فرهنگ تحقیق و استفاده از یافته‌های آن در پرستاری مستلزم آن است که تحقیقات مشارکتی در گروه‌های پرستاری انجام شده و استفاده از نتایج تحقیق در عملکرد بالینی در بیابیه مأموریت سازمانی هر بیمارستان و مراکز خدمات بهداشتی جای گیرد. استفاده از رویکردهای خلاقانه به منظور افزایش به‌کارگیری یافته‌های تحقیق یکی از موضوعات ضروری و مبرم جهت سروسامان دادن به وضعیت موجود است. مهارت درک و به‌کارگیری یافته‌های تحقیق هم می‌تواند قدم مثبتی در جهت توانمندسازی پرستاران باشد.

عملکرد و حرفه پرستاری درک صحیحی ندارند. این مسأله چالشی را برای مربیان، رهبران و مدیران پرستاری، و پرستاران شاغل ایجاد می‌کند. اما در مجموع نگرش مثبتی نسبت به اهمیت تحقیق در عملکرد بالینی در بین شرکت‌کنندگان این مطالعه وجود دارد که به نظر می‌رسد اهمیت دادن و ارزش قایل شدن نسبت به تحقیق توسط پرستاران به تنهایی برای استفاده از تحقیق کافی نبوده و برای آن که استفاده از نتایج تحقیق در پرستاری یک واقعیت تلقی گردد، لازم است تحقیقات بیشتری در مورد به‌کارگیری نتایج تحقیق در پرستاری انجام شود.

تشکر و قدردانی

بدین وسیله از همکاری معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی تهران به جهت حمایت مالی در انجام این تحقیق و کلیه پرستاران و مربیان محترمی که با صبر و حوصله در این مطالعه شرکت کردند، صمیمانه تشکر و قدردانی می‌شود.

نتایج این مطالعه به طور واضح، اساسی برای برگزاری کارگاه‌های آموزشی به منظور ارتقا و توسعه به‌کارگیری یافته‌های تحقیق در بین پرستاران بالینی است و این که تحقیق باید در برنامه‌های آموزشی سطوح مختلف تحصیلی در پرستاری جای داشته باشد.

از آنجا که استفاده از نتایج تحقیقات در عرصه عمل و در فعالیتهای مراقبتی نمی‌تواند مختص حرفه پرستاری باشد لذا پیشنهاد می‌شود مطالعات دیگری نگرش صاحبان دیگر حرف بهداشتی را در تیم مراقبتی و درمانی نسبت به استفاده از نتایج تحقیق تحت بررسی قرار دهد.

همچنین مطالعه دیگری که نگرش پرستاران شاغل در بخش‌های تخصصی نسبت به تحقیق را مورد بررسی قرار دهد، پیشنهاد می‌شود.

نتیجه‌گیری

پاسخ بسیاری از پرستاران در این مطالعه نشان داد که آن‌ها هنوز از ارزش تحقیق در

منابع

- 1 - Parahoo K, McCaughan EM. Research utilization among medical and surgical nurses: a comparison of their self reports and perceptions of barriers and facilitators. *J Nurs Manag.* 2001; 9(1): 21-30.
- 2 - Killeen MB, Barnfather JS. A successful teaching strategy for applying evidence-based practice. *Nurse Educ.* 2005; 30(3): 127-32.
- 3 - French Beverly. Evaluating research for use in practice: what criteria do specialist nurses use? *J Adv Nurs.* 2005; 50(3): 235-43.
- 4 - Bucknall T, Copnell B, Shannon K, McKinley D. Evidence based practice: are critical care nurses ready for it? *Aust Crit Care.* 2001; 14(3): 92-8.
- 5 - Veeramah V. Utilization of research findings by graduate nurses and midwives. *J Adv Nurs.* 2004; 47(2): 183-91.
- 6 - Nilsson Kajermo K, Nordström G, Krusebrant A, Björvell H. Barriers to and facilitators of research utilization, as perceived by a group of registered nurses in Sweden. *J Adv Nurs.* 1998; 27(4): 798-807.
- 7 - Estabrooks CA, Floyd JA, Scott-Findlay S, O'Leary KA, Gushta M. Individual determinants of research utilization: a systematic review. *J Adv Nurs.* 2003; 43(5): 506-20.
- 8 - Champion VL, Leach A. Variables related to research utilization in nursing: an empirical investigation. *J Adv Nurs.* 1989; 14(9): 705-10.
- 9 - Olade RA. Attitudes and factors affecting research utilization. *Nurs Forum.* 2003; 38(4): 5-15.

- 10 - Pettengill MM, Gillies DA, Clark CC. Factors encouraging and discouraging the use of nursing research findings. *Image J Nurs Sch.* 1994; 26(2): 143-7.
- 11 - Hicks C. A survey of midwives' attitudes to, and involvement in, research: the first stage in identifying needs for a staff development programme. *Midwifery.* 1993; 9(2): 51-62.
- 12 - Lacey EA. Research utilization in nursing practice a pilot study. *J Adv Nurs.* 1994; 19(5): 987-95.
- 13 - Rodgers S. An exploratory study of research utilization by nurses in general medical and surgical wards. *J Adv Nurs.* 1994; 20(5): 904-11.
- 14 - Poster EC, Betz CL, Randell B. Psychiatric nurses' attitudes toward and involvement in nursing research. *J Psychosoc Nurs Ment Health Serv.* 1992; 30(10): 26-9.
- 15 - Veeramah V. A study to identify the attitudes and needs of qualified staff concerning the use of research findings in clinical practice within mental health care settings. *J Adv Nurs.* 1995; 22(5): 855-61.
- 16 - Meah S, Luker KA, Collum NA. An exploration of midwives' attitudes to research and perceived barriers to research utilisation. *Midwifery.* 1996; 12(2): 73-84.
- 17 - Funk SG, Champagne MT, Tornquist EM, Wiese RA. Administrators' views on barriers to research utilization. *Appl Nurs Res.* 1995; 8(1): 44-9.
- 18 - Carroll DL, Greenwood R, Lynch KE, Sullivan JK, Ready CH, Fitzmaurice JB. Barriers and facilitators to the utilization of nursing research. *Clin Nurse Spec.* 1997; 11(5): 207-12.
- 19 - Oranta O, Routasalo P, Hupli M. Barriers to and facilitators of research utilization among Finnish registered Nurses. *J Clin Nurs.* 2002; 11(2): 205-13.
- 20 - White JH. The relationship of clinical practice and research. *J Adv Nurs.* 1984; 9(2): 181-7.
- 21 - Pearcey PA. Achieving research-based nursing practice. *J Adv Nurs.* 1995; 22(1): 33-9.
- 22 - Thompson C, McCaughan D, Cullum N, Sheldon TA, Mulhall A, Thompson DR. Research information in nurses' clinical decision-making: what is useful? *J Adv Nurs.* 2001; 36(3): 376-88.
- 23 - Happell B, Martin T. Changing the mental health nursing culture: the nursing clinical development unit approach. *Int J Ment Health Nurs.* 2002; 11(1): 54-60.
- 24 - Closs SJ, Cheater FM. Utilization of nursing research: culture, interest and support. *J Adv Nurs.* 1994; 19(4): 762-73.
- 25 - Sellick K, McKinley S, Botti M, Kingsland S, Behan J. How many hospitals have a nursing research policy? A Victorian Survey. *Aust J Adv Nurs.* 1993; 10(4): 20-5.
- 26 - McCaughan D, Thompson C, Cullum N, Sheldon TA, Thompson DR. Acute care nurses' perceptions of barriers to using research information in clinical decision-making. *J Adv Nurs.* 2002; 39(1): 46-60.
- 27 - Wright A, Brown P, Sloman R. Nurses' perceptions of the value of nursing research for practice. *Aust J Adv Nurs.* 1996; 13(4): 15-8.
- 28 - Heater BS, Becker AM, Olson RK. Nursing interventions and patient outcomes: a meta-analysis of studies. *Nurs Res.* 1988; 37(5): 303-7.
- 29 - Jolley S. Raising research awareness: a strategy for nurses. *Nurs Stand.* 2002; 16(33): 33-9.
- 30 - Brazil K, Ozer E, Cloutier MM, Levine R, Stryer D. From theory to practice: improving the impact of health services research. *BMC Health Serv Res.* 2005; 5(1): 1.
- 31 - Bostrom AC, Malnight M, MacDougall J, Hargis D. Staff nurses' attitudes toward nursing research: a descriptive survey. *J Adv Nurs.* 1989; 14(11): 915-22.
- 32 - Chapman H. Why do nurses not make use of a solid research base? *Nurs Times.* 1996; 92(3): 38-9.
- 33 - Hunt J. Indicators for nursing practice: the use of research findings. *J Adv Nurs.* 1981; 6(3): 189-94.
- 34 - Stetler CB, DiMaggio G. Research utilization among clinical nurse specialists. *Clin Nurse Spec.* 1991; 5(3): 151-5.
- 35 - Stetler CB, Bautista C, Vernale-Hannon C, Foster J. Enhancing research utilization by clinical nurse specialists. *Nurs Clin North Am.* 1995; 30(3): 457-73.
- 36 - Funk SG, Champagne MT, Wiese RA, Tornquist EM. Barriers to using research findings in practice: the clinician's perspective. *Appl Nurs Res.* 1991; 4(2): 90-5.
- 37 - Hatcher S, Tranmer J. A survey of variables related to research utilization in nursing practice in the acute care setting. *Can J Nurs Adm.* 1997; 10(3): 31-53.
- 38 - Hicks C. A study of nurses' attitudes towards research: a factor analytic approach. *J Adv Nurs.* 1996; 23(2): 373-9.

- 39 - Camiah S. Utilization of nursing research in practice and application strategies to raise research awareness amongst nurse practitioners: a model for success. *J Adv Nurs*. 1997; 26(6): 1193-202.
- 40 - McSherry R. What do registered nurses and midwives feel and know about research? *J Adv Nurs*. 1997; 25(5): 985-98.
- 41 - Dunn V, Crichton N, Roe B, Seers K, Williams K. Using research for practice: a UK experience of the BARRIERS Scale. *J Adv Nurs*. 1997; 26(6): 1203-10.
- 42 - Parahoo K. Research utilization and research related activities of nurses in Northern Ireland. *Int J Nurs Stud*. 1998; 35(5): 283-91.
- 43 - Parahoo K. A comparison of pre-Project 2000 and Project 2000 nurses' perceptions of their research training, research needs and of their use of research in clinical areas. *J Adv Nurs*. 1999; 29(1): 237-45.
- 44 - Parahoo K. Barriers to, and facilitators of, research utilization among nurses in Northern Ireland. *J Adv Nurs*. 2000; 31(1): 89-98.
- 45 - Rodgers SE. A study of the utilization of research in practice and the influence of education. *Nurse Educ Today*. 2000; 20(4): 279-87.
- 46 - Retsas A, Nolan M. Barriers to nurses' use of research: an Australian hospital study. *Int J Nurs Stud*. 1999; 36(4): 335-43.
- 47 - Retsas A. Barriers to using research evidence in nursing practice. *J Adv Nurs*. 2000; 31(3): 599-606.
- 48 - Berggren AC. Swedish midwives' awareness of, attitudes to and use of selected research findings. *J Adv Nurs*. 1996; 23(3): 462-70.
- 49 - Kajermo KN, Nordström G, Krusebrant A, Björvell H. Perceptions of research utilization: comparisons between health care professionals, nursing students and a reference group of nurse clinicians. *J Adv Nurs*. 2000; 31(1): 99-109.
- 50 - Tsai SL. Nurses' participation and utilization of research in the Republic of China. *Int J Nurs Stud*. 2000; 37(5): 435-44.
- 51 - Webb BA. Where are we now? Research-mindedness in the 1990s. *Journal of Clinical Nursing*. 1993; 2: 129-133.
- 52- Jette DU, Bacon K, Batty C, Carlson M, Ferland A, Hemingway RD. Evidence-based practice: beliefs, attitudes, knowledge, and behaviors of physical therapists. *Phys Ther*. 2003; 83(9): 786-805.
- ۵۳ - ولی‌زاده لیلا، زمان‌زاده وحید، فتحی‌آذر اسکندر، صفائی‌ان عبدالرسول. موانع و تسهیل‌کننده‌های استفاده از تحقیقات در بین پرستاران شاغل در مراکز آموزشی - درمانی تبریز. «حیات» مجله دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی تهران. تابستان ۱۳۸۱؛ ۸(۱۵): ۴۲-۳۲.